

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande

L a n t r å d

Katrin Sjögren

Föredragande

Rättssakkunnig

Anna-Lena Sjöberg

Justerat

Omedelbart

.....
Ärende/Dnr/Exp.

.....
Beslut

Nr 163

Avtal om utredning om EU-medlemskapets betydelse för

Åland

ÅLR 2019/5465

Landskapsregeringen beslutade teckna avtal med Ålands fredsinstitut i
enlighet med **bilaga 1, Rk1a19E84**.

Kontrakt gällande utredning om EU-medlemskapets betydelse för Åland

Avtalets parter

Den avtalade utredningen genomförs av Ålands fredsinstitut, som i sin tur kommer att samarbeta med Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) i vissa delar av utredningen. Uppdragsgivare och finansiär är Ålands landskapsregering (LR).

Innehåll och tidsplan

Detta avtal omfattar sex rapporter och lika många öppna seminarier, samt en avslutande fas. Avtalet ska gälla från den 1 september 2019 till den 30 juni 2021.

1. Hur har EU-medlemskapet påverkat Ålands möjligheter till självbestämmande och demokratiskt deltagande?

Systematisk genomgång av Ålands landskapsregerings årliga prioriteringar i EU-frågor och berättelser om arbetet. Denna systematiska analys kompletteras med intervjuer med nyckelpersoner på Åland och i Bryssel, i synnerhet de tjänstemän som representerar Ålands landskapsregering i Finlands representation i Bryssel. Vilka frågor har varit bestående? Hur har synen på EU utvecklats över tid? I vilken utsträckning har Åland kunnat påverka regelutveckling och politik på EU-nivå? Vilka frågor har varit mest komplexa?

December 2019 – april 2020. Rapporten presenteras i utkast i maj 2020 och publiceras efter revidering hösten 2020. 2,5 heltidsmånader fördelade över tid. Ansvar: Ålands fredsinstitut

2. Självstyrda regioners deltagande och strategier i EU

En jämförande studie om autonomiers deltagandemöjligheter till samt strategier för inflytande i relation till EU. Ålands erfarenheter och strategier jämförs med motsvarande erfarenheter och strategier i Sydtyrolen (som är en del av EU-området) och Färöarna (som står utanför EU). Vilka är likheterna och skillnaderna, möjligheterna och utmaningarna? Kan Åland lära sig något av hur andra regioner arbetar för bibehålllet eller ökat internt självbestämmande?

Augusti 2020 – oktober 2020. Rapporten presenteras i utkast i november 2020 och publiceras efter revidering inom tre månader. 3 heltidsmånader fördelade över tid. Ansvar: Ålands fredsinstitut

3. Åland, EU och miljön

Under de senaste årtiondena har EU utvecklat det som brukar räknas som världens starkaste miljölagstiftning. Antalet direktiv och förordningar på miljörättens område, rörande frågor såsom vatten, kemikalier, klimatförändringar, avfallshantering, biologisk mångfald m.m. är mycket omfattande. Då dessa grenar av miljölagstiftning ofta faller inom åländsk lagstiftningsbehörighet i enlighet med självstyrelselagen har många av dessa regelverk implementerats genom åländsk lagstiftning under de år som gått sedan Ålands EU-inträde. Hur stor

del av den av Åland implementerade EU-lagstiftningen har tangerat miljöområdet? Kan det sägas att EU-lagstiftningen på miljörättens område påverkat ålänningarnas vardagsliv och kan vi i sådana fall finna konkreta exempel? Finns det belägg för att den åländska naturliga miljön förbättras genom EU:s miljölagstiftning?

Januari 2020 – september 2020. Rapporten presenteras i utkast i oktober 2020 och publiceras efter revidering inom tre månader. 2,5 heltidsmånader fördelade över tid. Ansvar: Ålands fredsinstitut

4. EU-rätten och lagberedningen på Åland

Vid Ålands landskapsregering arbetar idag nio lagberedare. Alla lagförslag på Åland, inklusive lagar som implementerar EU-lagstiftning, bereds av dessa nio jurister. Juristerna är relativt anonyma för allmänheten och få, på Åland och internationellt, har kunskap och förståelse för hur lagstiftningsprocessen i ett självstyrkt område går till. Utredningen gör en systematisk genomgång av lagstiftningsproduktionen under EU-medlemskapets 25 år. Är det möjligt att kvantifiera hur stor del av denna lagstiftning som hänför sig till EU? Har EU-medlemskapet påverkat behörighetsfördelningen enligt självstyrelselagen? I vilken utsträckning har implementeringen av EU-lagstiftning på Åland kunnat beakta de specifika förutsättningarna i det självstyrda området? Frågeställningen har ett pedagogiskt syfte i att skildra lagstiftningsprocessen i ett självstyrkt område och lagberedarnas roll i den och åskådliggöra hur lagstiftningsprocessen har förändrats över tid och inom den europeiska integrationsprocessen.

Februari 2020 – december 2020. Rapporten presenteras i utkast i december 2020 och publiceras efter revidering inom tre månader. 2,5 månader fördelade över tid. Ansvar: Ålands fredsinstitut

5. Förändringar av Ålands demografiska struktur

En studie över EU-medlemskapets konsekvenser studerar hur Ålands demografiska struktur har förändrats under de senaste årtiondena. Vi ser vart ålänningarna har flyttat för studier och hur de utomåländska studierna bidragit till kompetensförsörjningen hemma. En annan viktig del är att belysa drivkrafterna bakom flyttningsrörelserna, de inflyttades deltagande i arbetslivet och hur deras samhällsengagemang har utvecklats. Har Åland dragit nytta av inflyttningens fulla potential? I studien används enkät- och registermaterial som ÅSUB har samlat vid tidigare tillfällen kompletterat med nya data.

Januari 2020 – september 2020. 2 månader fördelade över tid. Ansvar: ÅSUB

6. Den fria rörlighetens betydelse

EU-medlemskapets betydelse ur makroekonomiskt perspektiv för Åland handlar mycket om betydelsen av den fria rörligheten av varor, tjänster, kapital och människor som utgör den grundläggande kärnan i EU:s inre marknad. Åland har flera särlösningar vars betydelse kan belysas med hjälp av flera metoder och datakällor. Å ena sidan finns det nya uppgifter med vilka man kan uppdatera de tidigare analyserna, å andra sidan kan nya metoder nyttjas i jämförelsen av Ålands utveckling med utvecklingen i omvärlden under EU-medlemskapet. Genom att tillämpa samma metoder som använts i de vetenskapliga analyserna av ett eventuellt Brexit kan tentativa resonemang föras om vad ett utträde ur EU skulle kunna betyda för Åland.

Nya datakällor för handel och kapitalinkomster erhålls genom att köpa nya registerdata från skatteförvaltning och genom en enkät till näringslivet som belyser de aktuella handelsmönstren samt eventuella problem med skattegränsen.

Augusti 2020 – april 2021. 3 månader fördelade över tid. Ansvar: ÅSUB

Avslutande fas

I slutet av projektet (våren 2021) vill alla involverade utredare och ansvariga gemensamt undersöka om det är möjligt att göra en lättillgänglig kronologi över utvecklingen av Ålands medlemskap i EU och centrala diskussioner och hållpunkter utifrån ovanstående sex aspekter, som en sammanfattande och åskådliggörande redogörelse. Modaliteterna för detta kommer definieras under arbetets gång.

Publicering

Rapporterna publiceras elektroniskt, på svenska, av Ålands fredsinstitut respektive ÅSUB, med hänvisning till projektet och LR:s beställning. Respektive institution ansvarar för redigering och produktion av rapporterna man producerar och hänvisar till varandras arbete på respektive hemsidor.

Öppna Seminarier

Projektet innebär att sex öppna lokala arbetsseminarier hålls under projekttiden (huvudsakligen hösten 2020 och våren 2021) och ett större evenemang kunde ordnas i slutet av projektet, möjligen inom ramen för Åland 100 evenemangen. Särskilda medel måste dock säkras för ett sådant större evenemang.

Kostnader

Ålands landskapsregering fattade den 27.6.2019 beslut om att godkänna Ålands fredsinstituts projektförslag av den 28.2.2019 inklusive budget på totalt 159 900 euro. Ålands landskapsregering betalar kostnaderna till Ålands fredsinstitut i rater enligt följande: 30.000 euro inom år 2019, 92.000 euro utbetalas i två rater under januari och juni år 2020 och 37 900 utbetalas i januari 2021.

Mariehamn den 26 november 2019

Sia Spiliopoulou Åkermark,
Direktör
Ålands fredsinstitut

Katrin Sjögren
Lantråd
Ålands landskapsregering

Anna-Lena Sjöberg
Rättssakkunnig
Ålands landskapsregering